

Boodschap aan Grootmeester(es) Vermicelli.

(Champagne, het kon ook Cava zijn)

“Letterontwerpers! Ja hoor Mevrouw, ze bestaan. In groten getale zelfs. Veel meer dan u wel zou kunnen denken. Hoezo? Wat is een letterontwerper? Weet u dat dan niet? Neen, letters zijn niet standaard. Vanwaar zouden ze wel komen? Uit de computer? Hoe bedoelt u? Zomaar? Neen Mevrouw, ze worden zorgvuldig ontworpen. Ja, inderdaad, het is een heus vak! Of je dit kan studeren? Natuurlijk! Er is zelfs een Doctoraat opleiding aan de Reading University, geleid door Gerard Unger! (sorry neen dank u, geen hapjes meer voor mij) U kent alleen de Times en de Arial? Ja die met en zonder voetjes. Grappig hé. Of er meer zijn dan de lettertypen in Office? Wel Mevrouw, hebt u een weekje of twee? In dat geval wil ik u er graag één en ander over vertellen...”

(twee weken, misschien net iets minder)

Goed, ik geef het toe, het is een wat bijgekleurde neerslag van een gelijkaardig gesprek dat ik onlangs voerde met een mevrouw. Ze was straalverbaasd te horen dat letters worden ontworpen. Door letterontwerpers, namelijk. Ik placht ze steevast ‘typografen’ te noemen, tot Jan Middendorp mij streng op de vingers tikte en duidelijk maakte dat er wel degelijk een verschil bestaat tussen een typograaf en een letterontwerper. Een typograaf gebruikt, een letterontwerper ontwerpt. Letters, natuurlijk of wat dacht u. En met schaamrood op de wangen dankte ik Jan’s taalpurisme en hou me sindsdien netjes aan mijn belofte.

Ach het is wat mierenneukerij natuurlijk, net zoals die eeuwige discussies over het gebruik van ligaturen, de correcte plaatsing van leestekens en of uithangende cijfers uiteindelijk beter lezen of niet. Het is een hele mondvol. En het ‘typografisch landschap’, of moet ik nu zeggen ‘het letterlandschap’ (help Jan!) is groot, erg groot, gigantisch groot zelfs. En dat kan niet missen want alleen Luc(as) de Groot neemt al een heel flink deel voor zijn rekening. En er lopen op deze planeet nogal wat ffantastische letterontwerpers rond. In mijn bovenstaand gesprek had ik ongeveer anderhalve week nodig om ze allemaal op te sommen. Of misschien net iets minder.

Vanwaar die expansie? Dankzij de stevige opleidingen die er bestaan, dankzij de toegankelijke technologie, dankzij de groeiende economische relevantie en ‘last but not least’, dankzij FontShop. Als een soort ‘Ikea’ van letters en beelden, verzamelde FontShop gedurende zijn nu achttienjarig bestaan een onwaarschtig grote collectie die wereldwijd via diverse vestigingen on line wordt verkocht. Met FontFont, de eigen letterbibliotheek als vlaggenschip. Met licht- en zwaargewichten in alle vormen. Reeds meer dan 15 jaar toonaangevend. Vandaar de rondreizende tentoonstelling FIFfteen (let op de 3 f’en). Letterontwerpers met klinkende namen die in een periode van nog geen twee decennia mede het aanzicht van onze maatschappij hebben veranderd. Want geen enkele grafische ontwerper, reclamemaker, kunstenaar of architect heeft een zodanige invloed op het ‘straatbeeld’ als een letterontwerper. En toch wordt er nauwelijks over zijn/haar vak gesproken. Terwijl iedereen dagelijks dankbaar teksten en advertenties leest en bekijkt, amper wetende met welke letter deze werden opgemaakt.

En in tegenstelling tot wat velen denken is ‘Type’ niet saai, wel integendeel. Type is onwaarschijnlijk ‘cool’, Type is levenskunst. Type typeert onze cultuur, gaat er een gevecht mee aan, geeft ondersteuning, wordt gebruikt, misbruikt, verkracht, gepikt en gekopieerd naar hartenlust. Maar Type ondergaat dit zonder enige krimp. Type overleeft, Type trekt het zich allemaal niet aan. Type is als God, ja inderdaad...

Het is erg moeilijk en vervelend om namen te noemen. Tijd- en plaatsgebrek. Sorry. Maar een merkwaardige verdienste in dit alles ligt ongetwijfeld bij Erik Spiekermann. Vanuit Berlijn waaierde hij en zijn lettertypen uit over heel de wereld en als mede-oprichter van FontShop, MetaDesign en United Designers bezielde en inspireerde hij horden jonge letterontwerpers die zelfverzekerd ten strijde trokken tegen zoveel 'Typografische Onkunde' die onze wereld teistert. Een hele 'community' ontstond, getuige daarvan de talloze conferenties/typelibraries/tentoonstellingen en on line forums die intussen in elk werelddeel worden georganiseerd.

Een beroep dat ooit werd geassocieerd met naarstige monniken, wordt nu beoefend door zowel eminente grijsaards als jonge hippe en talentrijke ontwerpers. De omwenteling die de technologie mede heeft veroorzaakt is onwaarschijnlijk. Het is gewoonweg fantastisch om als grafisch ontwerper je weg te zoeken binnen het wereldje dat je mogelijkheden verschaft als nooit voorheen. Wat je natuurlijk als ontwerper meteen met de neus op één van de essentiële aspecten van het ontwerpvak duwt, namelijk gerichte keuzes maken.

En tja, natuurlijk heeft alles zijn keerzijde. Ondanks de macht van 'Type', worden zijn discipelen (letters) beschouwd als goedkoop gemeengoed. Bij voorkeur snel kopieerbaar (lees steelbaar). Want weinigen staan er bij stil dat dit ook creaties zijn die auteursrechtelijke bescherming genieten. Er wordt dus lustig op los gekopieerd, nietsvermoedend of bewust met het gevolg dat letterontwerpers niet steeds ontvangen waar ze recht op hebben. Nochtans zijn de drempels erg laag geworden. Type is naast 'overall' ook betaalbaar geworden. Type is democracy!

Dus 'useless' is Type allerminst. Vergeef ons deze insteek!
In opdracht van Rudy Geeraerts (FontShop Benelux), staken de studenten en docenten van de 2e Meestergraad grafische vormgeving aan Sint Lucas te Antwerpen (Karel de Grote-Hogeschool) de koppen bij elkaar en brainstormden tot ze er murw van werden. Students for Type was een feit!

Wil je afdalen in de donkere spelonken? Wil je peptalk? Wil je harde taal?
Wil je propaganda? Wil je manifesten en verdragen? Wil je fun? Wil je Type?
Wel, hier is Type! Door Students For Type!
FFType...

Tnx FF

Hugo Puttaert
docent grafische vormgeving

Students For Type
is een politiek correcte organisatie!